І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 239. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 12-го ГРУДНЯ 1958. 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, DECEMBER 12, 1958 No. 239. VOL. LXV.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАЯВИВСЯ ЗА ПРОДОВЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТИ КОМІСІЇ ГРОМАДЯНСЬКИХ ПРАВ

Президент Айзенгавер в дорозі на пресову конференцію

Вашингтон. — Під час своєї пресової конференції, що відбулася в середу дня 10 грудня ц. р. і була присвячена здебільша зовнішньо-політичним справам, през. Айзенгавер торкнувся теж і деяких внутрішньо-політичних проблем, зокрема справи дальшого існування Комісії Громадянських Прав. Ця комісія була створена постановою Конґресу в 1957 році у зв'язку із прийняттям Акту про охорону громадянських прав і її діяльність мала б закінчитися у вересні 1959 року. Завданням цієї комісії було досліджування випадків дискримінації в голосуванні та в інших ділянках громадського життя і востаннє вона започаткувала переслухання в справі порушення основних громадянських прав в Алабамі, де багатьох неґрів не допущено до виборчої реєстрації і потому теж до участи у виборах. Згідно із своєю заявою, висловленою під час пресової конференції, през. Айзенгавер вважає конечним продовжити існування цієї комісії, діяльність якої почала ставати конкретнішою і реальнішою, на дальших шість місяців або й на цілий один рік. В політичних колах сподіваються, що цей плян уряду викличе завзятий спротив збоку південних стейтів, які були досі запеклими противниками створення такої комісії, і поглибить боротьбу в Конґресі навколо закону про громадянські права. Комісія Громадянських прав почала в понеділок цього тижня переслухання в Монтґомері в Алабамі, але з покликаних нею заінтересованих сторін і свідків явилися тільки неґри, а всі урядовці і члени виборчих комісій — крім однієї особи — не прибули на переслухання, ані не передали комісії потрібних їй виборчих рекордів. Ця відмова — згідно із заявою Президента — суперечить основним законам країни. В дальшому през. Айзенгавер відповідав на завваґу одного з журналістів, що він за час своєї каденції на становищі Президента ЗДА змінив свою політичну філософію, займаючи все більше консервативні позиції. Айзенгавер заперечив можливість будь-яких основніших змін у своїх політичних поглядах, зокрема у своїй концепції компетенцій федерального уряду. Наприкінці Президент торкнувся справи пропозицій висловлених дорадчою радою Демократичної партії в опублікованій нею востаннє деклярації, особливо ж у справі збільшення федерального видаткування на оборону і деякі публічні ділянки. На думку Президента, автори таких пропозицій не усвідомлюють собі, як непомірно треба було б збільшити податки, щоб таку програму здійснити.

Ген. Ґрунтер має стати дорадником Президента

Вашингтон. — В конґресових колах говорять про те, що емеритований генерал, голова Американського Червоного Хреста Алфред М. Ґрунтер ще перед відкриттям 86-го Конґресу має бути найменований на дорадника Президента в справах оборони і закордонної політики. Ген. Ґрунтер довший час є приятелем президента Айзенгавера, під час другої світової війни він разом із Айзенгавером був в Европі, а після війни був шефом штабу союзних збройних сил в Европі, а також головним командантом збройних сил НАТО, коли Айзенгавер покинув те становище, ставши кандидатом на президента. В конґресових колах гадають, що генерал Ґрунтер буде грати велику ролю при вирішуванні оборонної і закордонної політики і буде „продавати" урядову програму в цих справах обом палатам Конґресу, з яким він має дуже добрі зв'язки. Ґрунтер має обороняти урядову політику в справі 4-ох більйонів долярів на допомогу закордонові, проти якої є численні голоси в Конґресі. Ген. Ґрунтер знає визначних політиків із обох партій. Гадають, що президент Айзенгавер схоче пізніше наіменувати ген. Ґрунтера на члена свого кабінету.

В АМЕРИЦІ

● **Колишній головний дорадник Президента** Шерман Адамс, який мусів зрезиґнувати тому, що брав дарунки від мільйонера Бернарда Ґолдфайна, написав книжку про свою 6-річну працю в Білому Домі, за яку дістав від видавництва „Гарпер Бразерс" 100,000 долярів. З редакцією „Лайфу", яка пропонувала видрукувати ці спомини, Адамс не дійшов до згоди в справі гонорару.

● **Дружина експрезидента Ф. Д. Рузвелта, пані Елінор,** висказала свої думки про трьох можливих демократичних кандидатів на президента. Про сенатора Гюберта Гомфрі вона сказала: „Він має іскру величі, потрібної в Білому Домі". Про сен. Джана Кеннеді: „Він знає, що це таке відвага, але йому бракує самостійности, щоб її мати". Стівенсон — „найкращий, якого маємо, але програні ним у 1952 і 1956 роках вибори не дозволять, щоб його третій раз найменували кандидатом".

● **Суддя в Ґлендорі,** Каліфорнія, запропонував 52-річній Наомі Волш, яка побила свою сусідку, кару на вибір: 10 днів в'язниці або прочитати книжку „Як здобувати приятелів". Наомі Волш вибрала другу кару і тепер мусить щотижня переповідати судді зміст одного з розділів цієї книжки.

● **Більше як половина нюйоркських фірм** дає своїм працівникам вільну від праці п'ятницю — 26-го грудня, і таким чином вони матимуть аж чотири вільні дні, від четверга до неділі включно. Шість відсотків нюйоркських фірм не працюватиме також у навечеря Різдва, в середу 24 грудня.

● **23-річний Роберт Генріксон** із Квінсу, Н. Й., дев'ять днів тому пограбував один із місцевих банків на $1,191, але зараз же на вулиці був арештований. Часописи писали про нього, що він безробітний, має жінку і 4-ро дітей. Тепер йому в кількох установах пропонують працю, але він не може їх прийняти, бо чекає на суд. Директор пограбованого Генріксоном банку звернувся до суду з просьбою звільнити його від кари.

Сенатор Гікенлупер домагається підтримки поневоленим народам

Ню Йорк. — Республіканський сенатор з Айови Бурк Гікенлупер, який є членом делеґації ЗДА до Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, промовляв на зборах Асамблеї Поневолених Европейських Держав в рямках відзначення 10-річчя Загальної Деклярації про Людські Права і сказав, що це є „святим обов'язком" і надалі підтримувати підпільні надії на волю в східньо-европейських державах, які дотепер поневолені СССР. Сенатор Гікенлупер казав, що від ухвалення ОН цієї деклярації було багато здобутків і „траґічних втрат" в ділянці оборони людських прав. „Совєтський Союз, казав сенатор, у своїй цинічній зневазі до моралі тримає народи Европи в неволі під брутальним режимом терору". Але „вільні люди всюди, де б вони не були, мусять вважати за свій святий обов'язок підтримувати надію, яка ще горить в підпільних рухах в Альбанії, Болгарії, Чехословаччині, Естонії, Мадярщині, Лотві, Литві, Польщі і Румунії". (До Асамблеї Поневолених Европейських Держав належать ті держави, які СССР поневолив аж після другої світової війни). Після короткої церемонії відкрито портрет Б. Пастернака з відповідними написами — як доказ на те, як в СССР топчуть людські права навіть своїх визначних громадян.

Вшановано угорських революціонерів-журналістів

Ню Йорк (Л.О.О.). — В авлі статуї свободи журналістичного факультету Колюмбійського університету відбулося минулого вівтірка, 9-го грудня, врочисте відкриття і передача властям університету пропам'ятної таблиці, присвяченої угорським журналістам і письменникам, що за справу свободи слова і преси полягли в революції 1956 р. В церемонії, що її спонзорували: Американська журналістична профспілка, Асоціяція американських картуністів, Міжнародня федерація вільних журналістів, Профспілка нюйоркських журналістів і „Оверсіз Пресклаб" взяли участь, крім представників згаданих організацій, амбасадор Чіле, заступник президента Колюмбійського університету і представники вільної преси Центральної і Східньої Европи, як теж численні американські журналісти. Були виголошені відповідні промови і прочитані привітальні телеграми, надіслані канцелярією през. Айзенгавера, амб. Г. К. Ладжем, губ. Р. Б. Майнером й іншими. Вириті в металю слова таблиці, що буде вмурована в стіну авлі, мають такий зміст: „Для вшанування угорських журналістів і письменників, які під час найчорніших днів комуністичного придавлення угорської революції 1956 р. терпіли за свої переконання і в той спосіб доказували, що свобода слова і вільна преса є одинокими ґарантами індивідуальної і національної волі".

ЗДА мають запасів пшениці на повні два роки

Вашингтон. — Департамент рільництва ствердує, що ЗДА мають такі великі запаси пшениці, що можна б повних два роки не засівати нової пшениці і населення могло б їсти пшеничний хліб та колачі. Американці зуживають річно по 600 мільйонів бушлів пшениці на харчі, корми, насіння і промислові цілі. Фахівці оцінюють, що на 1-го липня 1959 року запаси пшениці виноситимуть коло 1,300 мільйонів бушлів. Коли б урядові вдалося продати закордон значну скількість пшениці, то ще був би запас на один рік, не користаючи зі жнив із 1959-го року.

Фідель Кастро хоче зустрічі з дипломатичним представником ЗДА

Ню Йорк. — Американський журналіст Ендрю Ст. Джордж 6 тижнів перебував серед кубинських повстанців у Східній провінції і тепер опублікував статтю в американських щоденниках, в якій пише, що провідник повстанців Фідель Кастро хотів би бачитися з американським дипломатом, з яким обговорив би дуже важливі політичні справи. Він хотів би впевнитися в тому, що ЗДА не будуть інтервеніювати у зв'язку з повстанською акцією його брата Рауля, який оперує на терені, де є американські підприємства. Фідель Кастро заявив американському журналістові, що він здійме бльокаду кубинських портів аж тоді, коли буде вирішена боротьба між повстанцями і військами президента Фульхенціо Батісти. На думку журналіста Джорджа становище уряду погіршилося, і той уряд рахує тільки на американську допомогу.

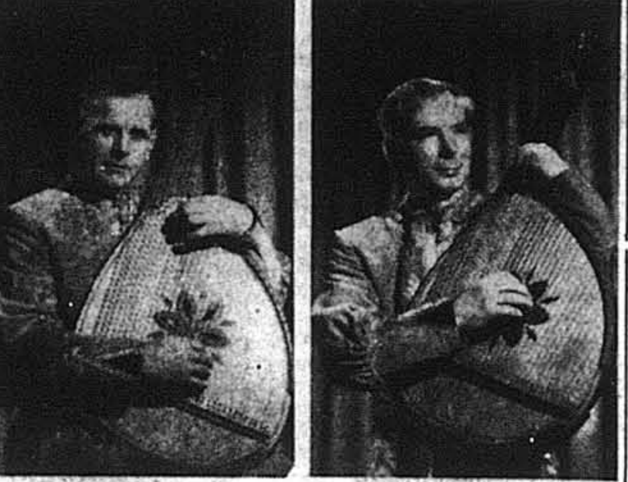
В Ню Йорку приготовляють вшанування проф. І. Мірчука, ректора УВУ

Ню Йорк. — В понеділок 8 грудня 1958 р. тут відбулася нарада представників громадських установ, яка вирішила влаштувати бенкет, на якому громадянство Ню Йорку і околиці вшанує проф. д-ра І. Мірчука, ректора Українського Вільного Університету, та його Дружину, які вже скоро вибираються в поворотну дорогу до Европи. Бенкет відбудеться в неділю 21 грудня 1958 р. в залі Народного Дому в 5-ій годині по полудні. Бенкетом занимаються Наукове Товариство ім. Шевченка, Український Технічний Інститут, Делеґатура УВУ в ЗДА, Товариство Прихильників УВУ та Об'єднаний Комітет Американсько-українських Організацій. В нараді взяли участь представники названих організацій, а саме: проф. Я. Зозуля, д-р О. Утриско, дир. І. Винник, д-р В. Вишиваний, інж. Р. Кобринський, дир. Р. Крупка, д-р Я. Падох, д-р В. Савчак, д-р О. Соколишин, проф. В. Стецюк і дир. В. Захарчук. Діловий Комітет очолили д-р Вишиваний, як голова, д-р В. Савчак як секретар та мґр. В. Захарчук, як касир. Функції товстмастра сповнятиме д-р Я. Падох. В програмі бенкету передбачена промова Ректора І. Мірчука, привіти громадських установ та ін. Зголошення участи в бенкеті принимають УККА, НТШ, Арка та Об'єднаний Комітет.

НЮ ЙОРК ВЖЕ ДРУГИЙ ДЕНЬ НЕ МАЄ ЧАСОПИСІВ

Ню Йорк. — Місто Ню Йорк вже другий день не має своїх часописів, бо ще триває страйк тих усіх працівників, які розвозять часописи. Страйк почався 10-го грудня і 11-го ще не закінчився і мешканці Ню Йорку не мають ні одного з 9-ох щоденників. Першого дня страйку часописи появилися, але їх можна було купити тільки в адміністраційних будинках цих часописів. В четвер зовсім не появився щоденник „Дейлі Нюз", бо до страйкарів приєдналися і друкарські робітники. Якщо страйк не закінчиться вчасно, то можливим є, що не будуть появлятися й інші щоденники.

КАПЕЛЮ БАНДУРИСТІВ ЗУСТРІЧАЛИ ТРІЮМФАЛЬНО В НІМЕЧЧИНІ, ГОЛЛЯНДІЇ І В ШВЕЦІЇ

Григорій Китастий — Володимир Божик
Мистецькі керівники Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка

Стокгольм, Швеція. — Виступи Української Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка, що відбулися на протязі місяця листопада по різних містах Німеччини і Голляндії, і востаннє 24-го листопада в Стокгольмі у Швеції, були одним великим тріюмфом українського пісенного мистецтва і здобули загальне признання і славу для Капелі. В Німеччині, де кількість слухачів з-поміж німецького громадянства, яке взяло Капелю за один із „козацьких хорів", була не надто великою, виступи капелі дістали високу оцінку фахових музичних рецензентів. Ці рецензенти у своїх захоплених рецензіях підкреслювали, ща українські бандуристи не мають нічого спільного з відомими досі російськими „козацькими хорами" і що вони своєю оригінальністю і своєрідністю виведених ними пісень перевищують на ціле небо згадані „козацькі хори". Так, наприклад, рецензент газети „Кельніше Рундшав" ствердив, що бандуристи „кращі за донських козаків". Рецензент однієї із дюссельдорфських газет підкреслював, що „українців не можна ані порівнювати, ані змішувати з росіянами, бо вони мають свою власну, прадавню культуру, свою власну національність і свою власну історію". Як пише інший критик у Вуппертальській газеті „Ґенераль Анцайґер", сповнена вщерть слухачами заля „Райнішер Гоф", де відбувався концерт бандуристів, просто шаліла від захоплення. В інших німецьких містах, де публіки було менше, газетні рецензенти підкреслювали у своїх рецензіях ту втрату, що її зазнали усі, хто не прийшов, не бачив і не чув концерту українських бандуристів.

Так же само захоплено зустрічали всі виступи Капелі Бандуристів спокійні і холодні голляндці під час концертів в Амстердам, Німеґені й Утрехті. В останньому місті, де існує відомий голляндський хор під керівництвом п. Антоновича, Капелі Бандуристів влаштовано тріюмфальне прощання: хористи голляндці піднялися на сцену з китицями цвітів й пообдаровували ними всіх членів Капелі. Друга частина цього голляндського хору, стоячи на залі, відспівала в той час українською мовою „Многая Літа". Рецензії на виступи Капелі Бандуристів були в голляндській пресі ще більш захоплені, як у німецькій. Рецензент відо-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Ґвінея стане 82-им членом ОН

Об'єднані Нації. — В минулий вівторок Рада Безпеки ОН обмірковувала справу нових членів. Десятьма голосами „за" без ніякого спротиву рішено поручити Генеральній Асамблеї прийняття муринської республіки Ґвінеї до ОН. Франція стрималась від голосування, склавши заяву, що вона не є проти членства Ґвінеї, а тільки воліла би вирішувати ту справу трохи згодом, коли з'ясується справа проголошеної федерації Ґвінеї і Ґани і коли остаточно оформиться влада в молодій республіці. Інші члени Ради Безпеки не прихились до цих арґументів і підтримали просьбу Ґвінеї, яка дістала незалежність, заявившись проти свого дальшого перебування в державному зв'язку з Францією. Зате Совєти використали зараз потім нагоду для проголошення свого 86-го і 87-го „вета" — проти прийняття в члени ОН Південної Кореї і Південного Вєтнаму. Совєти узалежнили їх прийняття від одночасного прийняття також комуністичних північних „суверенних" частин тих країн.

Папа, мабуть, призначить нових кардиналів

Рим. — Італійська пресова аґенція „Анза" твердить, що Папа Іван XXIII має замір побільшити склад Святішої Колеґії кардиналів до числа 80. Призначивши в дні 17-го листопада ц. р. 23-ох нових кардиналів, Папа Іван XXIII тим самим збільшив число кардиналів до 75 і зірвав із встановленим за Папи Сикста V, поверх 300 років тому звичаєм, що число кардиналів не повинно переступити 70. Тайна Консисторія має відбутись — за твердженням названої аґенції — 15 грудня ц. р. і тоді Папа має пояснити причини побільшення числа кардиналів. В міжчасі помер знову один кардинал — 92-річний архиєпископ з Сант'яґо в Чіле, Хозе Марія Каро Родріґез. Папа буцім-то має вже намічені прізвища кандидатів, але не хоче призначати їх зараз тому, що кожний з них виконує тепер важливі окремі церковні функції. Одним із нових кардиналів мав би стати архиєпископ у столиці Філіппін, Манілі, Руфіно Сантос. Філіппінський уряд буцім-то висловив бажання мати бодай одного кардинала.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Виставка праць мистця-маляра Василя Хмелюка з Парижу** відбулася в другій половині листопада ц. р. у мюнхенській ґалерії Шінінґера при Одеонс - пляц. Василь Хмелюк — це один із широко відомих в Европі українських малярів.

● **Молодий український піяніст Роман Рудницький** виступить у п'ятницю, дня 12 грудня ц. р., в Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку із концертом творів Баха. Програму пояснюватиме д-р Антін Рудницький. Початок о год. 8-ій вечора.

● **Д-р Йосиф Слоґан,** дентист українець із округи Спрінґфілд, призначений кандидатом канадійської консервативної партії у доповнюючих виборах, що відбудуться у згаданій окрузі дня 15-го грудня ц. р.

АЙЗЕНГАВЕР ПРО РІШУЧІСТЬ ЗДА В СПРАВІ БЕРЛІНУ

ТВЕРДИТЬ, ЩО ЗДА МАЮТЬ НЕ ТІЛЬКИ ПРАВА, АЛЕ Й ОБОВ'ЯЗКИ СУПРОТИ БЕРЛІНУ

Вашингтон. — З'єдинені Держави мають не тільки права на терені західнього Берліну, але й обов'язки та відповідальність зберігати в ньому мир і волю — заявив президент Айзенгавер на своїй останній пресовій конференції минулої середи 10-го грудня ц. р. Президент відкрив цю конференцію заявою у справі Берліну, бо це була перша його пресова конференція відколи в дні 10 листопада ц. р. Хрущов заявив у своїй промові в Москві про замір Совєтів передати свої права щодо західнього Берліну Східній Німеччині, та коли він потім, 26 листопада, проголосив ультимат щодо перетворення західнього Берліну в зневтралізоване і здемілітаризоване „вільне місто". Президент пригадав історію міжнародних договорів щодо спершу тридержавного (без Франції), потім чотиродержавного (ЗДА, Англія, Франція і СССР) управління в поділеній на зони Німеччини та в Берліні. Ці договори були прийняті ще під час війни і зараз після неї. Президент ствердив, що Берлін тому опинився в глибині совєтської зони, що внаслідку прийнятих тоді політичних рішень, в яких він не приймав участи, він, як головнокомандуючий американськими військами, мусів відтягнути свої війська на яких 125 миль на захід. Президент признав, що він не цінив високо значення Берліну весною 1945 року, бо Берлін був одним румовищем. Проте Берлін відзискав своє значення, як колишня столиця німецької імперії. Президент підкреслив ненормальність поділу країни з 70 мільйоновим населенням, як Німеччина, та ствердив, що західні країни далі стоять на становищі потреби об'єднання Німеччини на базі вільних виборів, до чого зобов'язались всі чотири партнери Женевської конференції в 1955 році. Тільки одні Совєти зараз потім відкликали те становище, змінили його, без уваги не прийняте в ньому зобов'язання. Президент не бачить потреби зголошувати будь-які інші суґестії у справі Німеччини на найближчій Раді Північно - Атлянтійського пакту (НАТО) в Парижі. Другою важливою закордонно - політичною справою, що про неї говорилось на тій пресовій конференції, це були „ревеляції", що їх буцім-то привіз сенатор Гомфрі з Москви, де він протягом восьми годин мав розмову з Хрущовим. Президент не виключив, що Совєти випробували далекосяжну керовану ракету засягом на 8,700 миль, але не придає цьому фактові великого значення, ствердивши, що далекосяжна американська ракета з засягом 6,300 миль „достаточно добра". Так само Президент — як виходило з його короткої відповіді — не прикладає значення до пресових вісток про те, наче б Совєти мали літак, ґнаний атомовою енерґією. Президент не бачить великої практичної користи з такого винаходу, якщо б большевики зробили його, при чому ствердив, що Америка не має ніяких інформацій від своєї розвідки про існування такого совєтського літака. Що стосується згаданої вгорі Паризької конференції НАТО яка має відбутся в найближчому тижні, то Президент потвердив, що стан здоров'я державного секретаря Дж. Доллеса, який тепер перебуває в шпиталі, настільки задовільний, що він найдалі в понеділок відлетить до Парижу.

Письменник втікач з Совєтів ховається перед аґентами Москви

Франкфурт. — Грузинський письменник Александер Чейшвілі, комуніст і лавреат літературної нагороди Сталіна з 1951 року за прославлювання колгоспної системи в 2-томову романі „Лело", втік в минулому тижні на Захід, але скривається і представники преси не всилі безпосередньо зв'язатись з ним. За пресовими інформаціями — Чейшвілі рішився на втечу з Совєтського Союзу під враженням наґінки, що її большевики повели проти Бориса Пастернака з приводу признання йому нагороди Нобеля за роман „Доктор Живаго". Чейшвілі прибув ніби з відвідинами до східнього Берліну, а відтіль зумів втекти до західнього Берліну, де відразу зголосився до західньо-німецьких і американських представників з просьбою влеґшити йому виїзд на Захід. Його перевезли американським військовим літаком до Франкфурту і він спершу замешкав в готелі під власним прізвищем, але йому порадили „зникнути", як тільки його втеча стала голосна. За комунікатом „Юнайтед Пресс", Чейшвілі заявив, що він „розчарувався в совєтській владі", а поведення з Пастернаком поглибило те розчарування.

У СВІТІ

● **Молода західньо-німецька фльота** збагатилась новими шістьма моторовими човнами, отриманими від Америки. Після прибуття тих кораблів до Вільгельмсгафену з Чарлстону в С. Каролайні, проголошено карантену для 450 членів їх залоги з огляду на тиф, що появився між ними.

● **До Лондону приїхав з Америки** актор Ренальдо Дункан, який грає головну ролю у фільмі „Сіско Кід". Він був зодягнений у старокововбойський одяг з широчезним капелюхом та низько спущеною при боці шестистрільною пістолею. Митна влада сконфіскувала пістолю під закидом, що „герой дикого Заходу" не мав при собі потрібних на зброю документів.

● **Секретаріят т. зв. Другого Соціялістичного Інтернаціоналу** проголосить у Лондоні заяву з домаганням до еспанського уряду звільнити соціялістів і робітничих діячів, арештованих в Еспанії в останньому часі за критикування державного режиму.

● **83-річний канцлер Аденауер,** перебуваючи минулого тижня в західньому Берліні застудився, і керує державними справами, лежачи в ліжку. В ліжку прочитав він листа від державного секретаря ЗДА Ф. Джана Доллеса, який продиктував його, також в ліжку, в шпиталі в Вашингтоні.

● **Президент Філіппін** Карльос Ґарція перед від'їздом з Японії інтервеніював у японського уряду, щоб ніяких прикрих службових наслідків не мали поліціянти, які зупинили були поспішний поїзд, щоб перепустити через залізничу лінію його авто. Комунізуюча преса накинулась з цього приводу на тих поліціянтів, як „слуг американського капіталізму".

● **Англійський духовник Антоні Рейнолдс** порадив своїм парохіянам поставити на коня „Рейнолдса", що брав участь у перегонах у Ноттінґгемі, де були визначені високі нагороди. При цьому духовник застеріг для парохіяльної церкви прибуток із „певної" виграшу. На жаль, кінь, що носить прізвище духовника, прийшов до фінішу шостим з черги. Духовник мав поважні прикрощі від парохіян, яких не заспокоїла відповідь, що він лише пожартував, а на конях не розуміється.

● **У Будапешті** заарештували на базарі „святого Миколая". Він не мав спеціяльного дозволу від комуністичної влади виступати як аґент для реклямування торговельних фірм — єдина формальна можливість існування „святих Миколаїв" на Мадярщині.

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗАКОПАНІ СКАРБИ

Хто з нас у своїх дитячих роках не захоплювався казками про таємничі закопані скарби, в пошукування за якими вибиралися найсміливіші лицарі світу, щоб опісля, знайшовши їх, прикрашати ними святині, допомагати бідним, ширити добро й красу. Та це не про ці скарби тут мова, не про казки і не про дітей, а про дійсну дійсність, про неоцінені скарби, місце яких відоме і якими можна збагатити не одну людину, але націю і людство. Лихо тільки в тому, що хоч скарби ці і місце їх відомі, ми у своїй байдужості не тільки їх не використовуємо, але часто ще й самі закопуємо. Мова про величезний культурний потенціял, яким розпоряджає, але якого належно не використовує українська спільнота у вільному світі.

Пригляньмося тільки загально цьому потенціялові, і легко переконаємось, що це справді закопані скарби, які могли б дати українській нації неоціненну користь, якщо тільки ми здобулися б на спроможність їх видобути.

З кінцем минулого тижня відбувся в Ню Йорку перший у вільному світі з'їзд українських письменників, в якому взяло безпосередню чи посередню участь понад сто майстрів українського слова. Були між ними імена, які записані вже не тільки в українській, але й в світовій літературі, були й молоді, надійні початківці. Для повноти образу і для контрасту треба ще згадати, що в проголошуваному і постійно відкладаному з'їзді письменників поневоленої України зголосило свою участь 500 осіб. Значить, більше ніж одна п'ята частина тих людей, що їх можна вважати сіллю землі української, опинилася поза її скованими ворогом межами. Інше діло, що зголошених на з'їзд в Києві 500 письменників в жадному разі не можуть бути ані образом, ані мірилом справжнього письменницького стану і потенціялу навіть поневоленої України.

Очевидно, що письменники це далеко не одинокий український потенціял у вільному світі. Між нами бо є світової слави мистці, артисти, науковці. Ми маємо в Европі Український Вільний Університет, єдину такого роду інституцію, якої нам заздрять всі інші народи, що перебувають в такому самому положенні, як український. Маємо дві наукові інституції, Наукове Товариство ім. Шевченка та Українську Вільну Академію Наук, з їхніми розгалуженнями в багатьох вільних країнах. Маємо цілий ряд високомистецьких ансамблів, а наша Капеля Бандуристів в її теперішньому концертовому турне по Европі збирає найвищі признання найкращих знавців вокального мистецтва. Маємо цілий ряд науковців у чужих високих школах та високо кваліфікованих фахівців у прерізних ділянках. Ми, українці у вільному світі, становимо своєрідну „націю на вигнанні", якій бракує тільки рідної землі, бо своїм культурним і господарським потенціялом вона може рівнятись з не одною навіть державною нацією.

З тим більшим жалем приходиться стверджувати, що цей великий український творчий скарб, який силою невблаганних обставин опинився поза рідною землею, є справді закопаним скарбом, бо ми в своїй байдужості не вміємо або й не хочемо його використати. Тому то й до нас стосується реторичний запит філософа: яку ж вартість мають навіть найдорожчі скрижалі, якщо вони лежать на дні моря! Яку ж вартість матиме для української нації та для світової культури й цивілізації той величезний творчий потенціял українців у вільному світі, якщо він не проявиться не буде використаний! Творчому генієві українського народу на його рідній землі не дозволяє проявлятись безпощадний окупант, але яке виправдання матимемо перед історією ми, українська спільнота у вільному світі, якщо всі чи більшість українських талантів по цей бік залізної заслони змарнуються через нашу інертність.

Ми мусимо відкопати наші культурні скарби, мусимо видобути наші культурні скрижалі з дна моря, бо інакше стягнемо на себе зневагу майбутніх поколінь, наших власних дітей. У цьому відношенні найбільші обов'язки припадають на нашу спільноту в цій країні, бо вона має найбільші матеріяльні спроможності, а це те головне, чого нам потрібно, щоб видобути наш закопаний скарб. Подумати тільки: які величезні вартості могли б давати нам кожного року наші творці, якби ми тільки хотіли ці скарби прийняти, якби ми купували (і читали!) українські книжки, вішали у себе на стінах українські образи, піддержували відповідними грошовими пожертвами працю українських науковців, забезпечували матеріяльно нашу вільну „Альма Матер" у Мюнхені. Такими малими пожертвами ми можемо викопати великі скарби, аби тільки здавали собі з того справу і того хотіли!

ВІЙСЬКОВИКИ ПРИ ВЛАДІ

Загально вважається, що недобре, коли до влади приходять генерали. Таке переконання стоїть у зв'язку з догмою, що армія повинна триматися здалеку від політики. Ця правда зобов'язує й надалі, коли йде про військо, як інструмент безпеки країни на послугах її леґальної влади, і коли йде про старшинський корпус, що не може брати активної участи в щоденному політичному житті. Однак і в часах абсолютних монархій бували випадки, коли високі старшини з сильним нахилом до політики ставали амбасадорами й міністрами чи проявляли адміністраційні здібності, тож тим паче не можуть не цікавитися політичними проблемами військовики в ері демократії, яка втягнула найширші маси в громадсько-політичну проблематику. Тому це річ нормальна, коли до державної верхівки доходять поодинокі військовики, які дали себе пізнати з свого розуму і духа за час своєї військової кар'єри, що проходила серед політичних криз. Такими клясичними прикладами є два генерали, нинішні державні керівники — Д. Д. Айзенгавер у ЗДА і Шарль де Ґоль у Франції. Вони обидва були вже в стані спочинку, коли кандидували на свої сучасні політичні становища, і дійшли до них завдяки леґальному виборові, що доказав їхню велику особисту популярність в народі. Нинішній президент Ливану, генерал Фуад Шегаб, подібний до них тим, що так само був обраний леґально і визнає, як і вони, демократичну конституцію своєї країни. Різниця із Шегабом все ж таки в тому, що він дійшов до свого становища завдяки фактові, що в часі громадянської війни в Ливані був командантом армії.

Оцей момент, ролі військовиків в публичн. житті, куди сильніше виступає в країнах ще мало розвинених. З одного боку військова уніформа є там більш атракційна, а з другого військовики мають там ширше поле виявляти свої амбіції. Це стосується особливо країн із спеціяльним кліматом, пригожим для змов і переворотів. Колись балканські країни і царська Росія були придатним ґрунтом для змов серед військових і двірських клік. У сучасному світі таким придатним тереном є Середній Схід, подекуди південна Азія і Південна Америка. Ось у Південній Америці аж у шістьох країнах правлять військовики, — в одних конституційно, в інших по-диктаторськи: це — Куба, Домініканська республіка, Ель Сальвадор, Ґватемаля, Параґвай і Венесуеля. Військові диктатури існують в двох африканських країнах — Єгипті, чи пак Об'єднаній Арабській Республіці (полк. Ґамаль Абдель Нассер) та від 17 листопада ц. р. у Судані (ген. Ібрагім Абуд). В обох цих країнах розв'язано всі політичні партії і в уряді є здебільша військовики. Режим „сильної руки" існує ще в двох европейських країнах, де — поруч із Францією — військовики стоять при владі: в Еспанії (ген. Франціско Франко) і в Портуґалії (контрадмірал Америко Родріґес Томас, муж довір'я прем'єра Антонія Салязара). Зате в Азії теж аж у шістьох країнах правлять військовики: вільний Китай (маршал Чіянґ Кай-шек) Бірма (ген. Не Він), Сіям (маршал Саріт Танарат), Пакістан (ген. Аюб Хан), Ірак (ген. Абдуль Карім ель-Кассем) і згаданий уже Ливан (ген. Шегаб). Загалом у 18-ох країнах вільного світу у керми влади знаходяться тепер високі військовики.

Американська преса звернула увагу на те, що факт приходу генералів до влади протягом останніх шістьох місяців аж у сімох країнах занепокоїв деякі кола: чи не свідчить він про слабість демократії? На цю тему промовляв недавно директор Центральної Розвідчої Аґенції Аллен В. Доллес на форумі Ради Вірчих Інституту практичного права в Ню Йорку. Він вказав на труднощі закорінювання демократичної системи на терені, де або замалий відсоток грамотних і брак традиції парляментарно-демократичних установ, або дуже низький життьовий рівень, що спонукує людей цікавитись головно питанням матеріяльного характеру, або недостача політичної культури, що проявляється в перерості партійництва та у відсутності льояльної опозиції. За часописними звітами, Аллен В. Доллес покликався на історика Томаса Маколея, який сто років тому передбачав великі труднощі для демократичних систем, якщо вони не будуть мати твердої основи в культурі й економіці даних країн.

Американська політика, наставлена на сприяння молодим державам, дістала в оцих останніх військових переворотах ще один доказ на правильність своєї програми закордонної допомоги. Існування комунізму у світі і викликана ним холодна війна надзвичайно ускладнюють проблему закріплення нових держав. Однак, це все тимчасові труднощі. Ідея національно-державної незалежности й ідея демократії вищі від тимчасових труднощів, а військові диктатури були і будуть явищем проминальним.

Мілена Рудницька

ПОКАЯННІ ГРІШНИКИ

Рим. — Відома річ, що в післявоєнній Західній Европі були дві твердині комунізму: Франція й Італія. Схаотизовані господарські й політичні відносини в обидвох країнах творили сприятливий ґрунт для процвітання в них комуністичних партій. Останні вибори у Франції зламали силу французького комунізму. Дивним збігом обставин того самого дня, коли французи йшли до виборчих урн, в політичному житті Італії сталася подія, яка виявила, що й італійський комунізм переходить важку кризу. Цією подією була конвенція колишніх італійських комуністів.

Перші прояви виродження комунізму в Італії можна було спостерігати вже раньою весною 1956 року, коли з комуністичної партії почали виходити її довголітні видатні члени. Спонукали їх до цього кроку ревеляції Хрущова на 20-му з'їзді компартії. Дисиденти заснували тижневик „Корріспонденца Сошіяліста", який став зав'язкою організованої акції „тих, що прозріли". Після здушення совєтськими військами революції на Угорщині процес розкладу італійської компартії поступав далі. Вихід з неї членів став повсякденним явищем: це були часи, коли двадцять тисяч партійних комуністів покидали організацію кожного місяця.

Восени цього року редакція „Корріспонденца Сошіяліста" вважала, що вже назрів час скликати збори колишніх комуністів з усієї Італії, щоб оформити їх в організацію. З ініціятиви цього часопису відбувся в Римі 22-го і 23-го листопада з'їзд колишніх комуністів.

Наради відбувалися в репрезентаційній залі Сальоне Бранкачіо. Над столом президії висів великий транспарент з написом: „Перша національна конвенція ексокомуністів Італії". У зборах взяли участь дві сотні делеґатів з усіх сторін країни. Аранжери з'їзду твердять, що ці делеґати репрезентують, хоч і без формальних уповноважень, проте символічно, п'ятсот тисяч однодумців, які покинули комуністичну партію протягом останнього півтора року.

Серед делеґатів були видатні політичні діячі, імена яких відомі в усій Італії. Були чотири сенатори й депутати до італійського парляменту, колишні редактори комуністичних часописів, колишні члени виконавчого комітету комуністичної партії, колишні члени дирекції комуністичної профспілки, діячі комунальної самоуправи тощо. Але більшість делеґатів — це були скромні, сірі люди з місць, які працювали раніше в низовому партійному апараті. Збори відкрив сенатор Томасо Сміт, доповідачем був сенатор Евдженіо Реале; обидва вони — найвизначніші й найактивніші ексокомуністи Італії.

Цікаво було стежити за ходом дискусії, яка виповнила дводенні наради. Делеґати переказували здебільшого свій досвід, який привів їх до виходу з партії. Говорили про злочини совєтського уряду, про бунт сумління проти партійного конформізму, про свої гіркі розчарування. „Всі ми маємо за собою те саме жорстоке розчарування, ту саму сумну свідомість, що віддали найкращі роки нашого життя партії, в яку вірили сліпо довгий час, але з якою мусіли порвати, коли пізнали її справжнє обличчя: обличчя невмолимого ворога всякої свободи", — стверджував головний доповідач. Промовці обвинувачували комуністичну партію Італії в тому, що вона служить інтересам совєтського імперіялізму, а не інтересам італійського робітництва. „Нема іншої країни, яка підкорила б собі, війною і після війни, стільки народів і стільки територій, як Совєтський Союз", — обурювався совєтським імперіялізмом один із промовців. Була мова й про російський шовінізм, про „фанатичне захоплення всім, що російське, аж до абсурду".

Інші делеґати висловлювали свою радість з приводу того, що „віднайшли свободу". „Оце вперше у нашому житті ми можемо сьогодні говорити вільно, без страху, що партійний наставник скаже нам завтра, що ми провинилися, бо порушили партійну лінію. Ми віднайшли людську гідність і пошану до себе самих".

Варто відзначити виступи двох інтересних гостей: ветеранки російських революціонерів Анджеліни Балабанової і представника французьких ексокомуністів, колишнього організаційного секретаря комуністичної партії Франції, Авґуста Лекера. Балабанова, яка вийшла з большевицької партії 35 років тому, назвала себе „першою ексокомуністкою". „Ще в 1923 році я сказала Ленінові й Троцькому, що нема демократії там, де є брехня і несправедливість. Сьогодні можу сказати, що час доказав правильність мого становища". Лекер інформував про занепад комуністичної партії Франції. На його думку, процес виродження марксизму — неминучий. Він висловив надію, що колишні комуністи різних націй об'єднаються для обміну досвідом і спільної дії.

Внаслідок дводенних нарад створено нову організацію, яку названо Соціялістичний Союз. Збори вибрали управу цієї організації, схвалили резолюції і „апель до товаришів з комуністичної партії Італії". Нова організація відкидає авторитарну державу й авторитарну партію; вона визнає демократію, „як ціль, засіб і спосіб поведінки".

На марґінесі зборів колишніх комуністів Італії годі стримати деякі міркування. Хотілося б спитати учасників з'їзду, особливо його аранжерів: Невже ви раніше не знали, що таке комунізм? Невже потрібні вам були такі докази, як події на Мадярщині? Адже ви самі в апелі до колишніх ваших товаришів-комуністів говорите про „сотні тисяч депортованих, ув'язнених, повішених і розстріляних в Совєтському Союзі" і про те, що „комунізм зводить людину до ролі автомата й невільника, якому залишається тільки одна свобода: свобода послуху". Чому ж ви так довго чекали, так довго мовчали?

Проблему ексокомуністів можна розглядати в різному аспекті. Можна радіти з навернення грішників, або можна стояти на становищі, що ексокомуніст має раз назавжди зламаний хребет і що він уже ніколи не може бути справді вільною людиною. Одна річ певна: ніхто так добре не знає пружин і атмосфери комуністичної партії, як люди, що протягом років проживали в її середині. „Ми, ексокомуністи, одинокі з-поміж противників комунізму знаємо, в чому фактично річ", — писав Артур Кестлер. Ще радикальніше висловив цю думку Іґнаціо Сільоне, коли сказав якось півжартом провідникові італійських комуністів Толятті, що „рішальний бій відбудеться між комуністами й ексокомуністами", себто, що тільки ексокомуністи можуть зліквідувати комунізм.

Роман Смаль-Стоцький

ПРОБЛЕМИ УКРАЇНОЗНАВСТВА В АМЕРИЦІ

(3)

Третя справа — це справа того всемогучого впливу концепції „єдиної неділимої" в американській науці, про який я писав 1953 року і що й цитує теж проф. Л. Шанковський. Це теж є і головний арґумент за катедрою, „щоб цю атаку (на ту концепцію) вела установа з авторитетом американської наукової установи". Щодо метод боротьби з тією концепцією і ролі в ній запланованої катедри — я знову окремої думки. Поминаю вже, що кожний професор будь-якої катедри й університету говорить у таких справах тільки в імені власного авторитету, і не може говорити в імені авторитету університету, що запевнив йому академічну свободу — то його твердження противиться фактам останнього десятиріччя. Чи не провадив ту атаку більше як десятиліття з „авторитетом Колумбії" (в інтерпретації проф. Л. Шанковського) проф. Меннінґ, що був навіть начальником славістики?

Щодо боротьби з концепцією „єдиної неділимої", то треба мати на увазі, що це одна з політичних концепцій америк. політики, закріплена століттям царської, большевицької й меншовицької пропаґанди на різних відтинках американського життя. Сама наша наука її не зломить, а тільки спільні систематичні атаки й боротьба на всіх відтинках американського життя, і наших республіканців і демократів у їх партіях, наших журналістів в американській пресі, наших артистів, наших бизнесменів, нашої молоді в гайскулах й університетах — і нашою наукою, передусім, підкреслюю, нашими англійськими науковими публікаціями.

І в цій боротьбі рішає твердість характеру діячів та науковців і безкомпромісове рішення обстоювати правду та нашу академічну свободу у ділянці термінології і інших справ. Тільки опором і науковою обороною наших позицій — розуміється в академічній формі — можемо Америку зробити вільним ринком ідей. Тому мене перелякала інформація проф. Л. Шанковського, що проф. Сіріл Блек змінив у збірнику „Рірайтінґ Рашен Гісторі" термін (Київська) Русь на Росія, пояснив це „видавничою політикою", і що так „цінна українознавча студія проф. І. Шевченка змінилася в пропаґанду єдиної-неділимої". Хоча я тієї думки, що колеґа І. Шевченко мав знамениту нагоду науково обстояти свою термінологію (таж навіть совєтський академік Греков у своїй англійській праці вживає терміну „Kievan Ruś!") — то твердження проф. Л. Шанковського є перебільшене, бо замітка проф. Сіріла Блека звучить:

In this chapter "Russia" and "Russians" are employed with reference to the period up to the fourteenth century instead of the less familiar "Ruś" as a matter of editorial policy, and without prejudice to the school of thought which favors the latter form of grounds both of terminological accuracy and of historical interpretation.

Хай наша молода ґенерація пам'ятає, що проти впровадження фонетики в українську мову і школи в Австрії листовно інтервеніював член російської й австрійської Академії Наук, професор Віденського університету В. Ягіч — у Степана Смаль-Стоцького, тоді ще надзвичайного професора у Чернівцях, але дістав таку відповідь, що той свою акцію припинив. За термін „український", а не „рускі", треба було в Польщі боротися і своє право обстояти і в університетах і в публічнім житті. І проф. Міщенко здобув собі пошану в усіх американців, бо не дозволив АКВБ цензурувати свого реферату і його публікувати у зміненій формі. Наша молода ґенерація науковців матиме менше подібних турбот, якщо матиме відвагу стати на кільна літ „непопулярною" поміж клікою науковців, що вислуговуються перед американськими політичними концепціями. Час працює для неї і наукової правди.

Четверта справа — це „тихий смуток" проф. Л. Шанковського щодо моєї непоінформованости про акцію в справі катедри в Ню Йорку, і на її карб ідуть мої критичні замітки щодо метод, якими та акція була проваджена. Щоб не розводитися, заявляю, що я не оспорюю його фактів, але прошу його признати ще й наступні факти: (а) що перед предложенням меморандуму в справі катедри, ініціятори не зажадали в цій справі опінії Наукового Товариства ім. Шевченка, і (б) що Український Конґресовий Комітет Америки не зажадав жадної опінії в цій справі від НТШ і рішив справу. Чи це є лад і порядок в організованій суспільності, хай читач рішить.

Щойно по моїй статті у „Свободі", що була написана з доручення Управи НТШ (бо вона була занепокоєна фінансовими консеквенціями для НТШ і його видавничих плянів), Управа мала нагоду вислухати пана предсідника Степана Химича, який вияснив їй різні нюйоркські аспекти справи. Його інформації, що наша нюйоркська суспільність не дасть пожертв на НТШ з усіма його традиціями як батька української науки, а на катедру в Колумбії — дасть, бо це, бачите, Колумбія, — були для мене ревеляцією, і я признаю мою непоінформованість. По дискусії на засіданні НТШ, я сам, як голова, поставив внесення делеґувати від НТШ нашого знавця шкільництва проф. д-ра В. Калину до комітету акції ФКУ.

Це вияснить теж проф. Л. Шанковському те „найцікавіше, що до підтримки заходів для заснування катедри українознавства приступив теж Американський Відділ Наукового Товариства ім. Шевченка, очолюваний проф. Р. Смаль-Стоцьким".

П'ята й остання справа. Проф. Л. Шанковський робить мені кривду, якщо викликує враження у читача, що я творю якусь засадничу опозицію проти катедри, бо ж фактом є, що проект „візітінґ професорс" НТШ виставило ще 1953 року. Робить мені кривду, якщо викликає враження, що ціллю моїх критичних застережень є кидати гасло „не дай" і „підривати ґрунт з-під ніг ентузіястів тієї справи". Цілком навпаки — я завжди апелював від імени НТШ „давай на українську науку", але завжди апелював теж не тільки до „серця" — емоцій, а передусім до розуму, що мусить збагнути цілість інтересів української науки. Я радо обіцяю, що підтримаю ФКУ особисто. Проте, я його розуму знасилувати не можу, що катедра в Колумбії є важливіша, як ті наглі справи української науки.

Д-р Іван Козак, сотник УГА і Армії УНР

УКРАЇНСЬКА ГАЛИЦЬКА АРМІЯ — ЇЇ ТВОРЕННЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ВОЄННІ ДІЇ

(1)

Доповідь, прочитана під час Наукової Конференції НТШ в Ню Йорку, дня 1-го листопада 1958 р., з приводу 40-ліття Листопадового Зриву

Віщування Тараса Шевченка, що Україну — „злії люди в огні окраденую збудять" — здійснилося при відродженні Української Держави над Дніпром 1917-го року та над Дністром 1918 року. І тут і там, у різному часі й за відмінних політично-суспільних умов, проте при взаємній пов'язаності й залежності подій, — прийшлося відновлювати рідну державність в огні революції і одночасно обороняти її від грабіжницьких нападів споконвічних ворогів. Ще тільки почалася праця над відбудовою зруйнованого національного Храму, а вже з усіх сторін нахлинули заздрі сусіди, щоб знову загарбати Українські Землі. Щоб відперти ці напади, стало зразу необхідним створити свою збройну силу, рідне Українське Військо, що зараз же виступило як новий державнотворчий чинник на сцену історичних подій. Творення цього знаменитого чинника вдумливий поет описав ось такими крилатими словами:

Ти зродився з бойовищ лютих,
У навалі ворожих атак,
Гордий сину з лиманів Славути,
Українського Війська вояк.

Завданням цієї доповіді є накреслити загальними штрихами творення, організацію та воєнні дії української збройної сили, яка 40 років тому своїм революційним зривом дала почин відбудові Української Держави на землях Данила й Ярослава Осьмомисла, яка, по-геройськи обороняючи спершу свою вужчу батьківщину, а згодом, рам'я-в-рам'я з Дійовою Армією УНР, Соборну Україну від споконвічних ворогів, кров'ю і залізом записала найкращі сторінки книги Биття української нації новітніх часів, під наголовком: „Визвольні Змагання".

Первопочини творення української збройної сили у Східній Галичині нерозривно пов'язані з підготовою Листопадового Чину. Ще в половині вересня 1918 року створено у Львові таємну організацію, зложену здебільшого зі старшин-українців австрійського війська під назвою Український Військовий Комітет. Ця організація мала за завдання підготовити переворот. У першій половині жовтня 1918 р. приступили до цього Комітету відпоручники Леґіону Українських Січових Стрільців, який під той час був розташований у Чернівцях. На голову Комітету, що прийняв назву Український Генеральний Військовий Комісаріят, обрано сотника УСС Дмитра Вітовського. Він прибув 29-го жовтня до Львова і, дізнавшись, що Польська Ліквідаційна Комісія мала в перших днях листопада переїхати з Кракова у Львів, щоб перебрати від австрійського намісника владу над Східньою Галичиною, рішив негайно почати збройне повстання і захопити владу в українські руки, — що й переведено славнопам'ятного першого листопада 1918 року. Безпосередньо після цього Український Генеральний Військовий Комісаріят перейменував себе на Українську Генеральну Команду, що стала першим головним штабом Галицької Армії. Зав'язком і ядром тієї національної Армії був Леґіон УСС, одначе переворот перевів гурт старшин і рядовиків б. австро-угорських частин, розташованих у Східній Галичині, зокрема у Львові. До них приєдналися добровольці з-поміж університетської і гімназійної молоді та робітники. Створені нашвидкуруч відділи були змушені безпосередньо після перевороту зайняти оборонні позиції проти наступаючих польських боївок та військових частин. Леґіон УСС бо вспів прибути до Львова лише за декілька днів.

Перші частини Галицької Армії (бо так вона тоді офіційно звалася) творилися здебільшого самочинно, з ініціятиви та під проводом енерґійних старшин і підстаршин, на загрожених відтинках фронту. Вони не були спершу пов'язані організаційною мережею і діяли радше як партизанські загони. Щотільки після залишення Львова ці частини переорганізувалися в так звані групи, що одержали свої назви від відтинків та місцевостей, в яких діяли, або просто від прізвищ своїх командантів. Так постали: Група Схід, Група Північ, Група Яворівська, Група Старе Село, Група Кравса, Група Клея тощо.

9-го грудня 1918 р. Начальним Командантом УГА став тодішній генерал-хорунжий (пізніший генерал-полковник та командарм Дійової Армії) Михайло Омелянович-Павленко, а його шефом штабу талановитий старшина б. російського ґенштабу, полковник Євген Мишковський. Цей останній випрацював і перевів організацію отих напівсамостійних частин в одну здисципліновану цілість. Створена ним організаційна схема була ось така: Головний провід Армії спочивав в руках Начального Вождя, якому був приданий шеф штабу з відповідними референтами, що разом творили Начальну Команду Галицької Армії (в скороченні НКГА). Всю Армію поділено на три Корпуси, означені римськими черговими числами I-III. Пізніше, під час Чортківської офензиви Командування УГА приступило було до формування двох дальших корпусів, IV-го і V-го. Одначе, внаслідок дальшого розвитку подій, скінчилося на змонтуванні корпусних штабів та створенні декількох нових бриґад.

Корпуси складалися з бриґад. В склад бриґади входили: 3-5 куренів піхоти, полк артилерії по 4-5 батерій; кінна сотня, технічна сотня, сотня зв'язку, чота польової жандармерії та інші допоміжні формації й установи. Згодом переведено піхоту на полкову систему трикурінного складу. Поодинокі бриґади УГА — за винятком 1-ої бриґади УСС — одержали назви від округ або міст, з яких мобілізувалися, наприклад: 2-га Коломийська, 3-тя Бережанська, 4-та Золочівська, 5-та Равська тощо. Бриґади нараховували приблизно по 4,000 багнетів, 50-100 шабель, та 16-20 гармат різного калібру. Харчовий стан УГА становив коло 120,000 осіб, а бойовий — понад 60,000. Зорганізовано Команду Запілля, пізніше перейменовану на Команду Етапу Армії, як також вишкільні бази для старшин і підстаршин.

Р. Іваницький

ЗА ТИЖДЕНЬ КАПЕЛЯ БАНДУРИСТІВ ВЕРТАЄТЬСЯ З ЕВРОПИ — І ЩО ДАЛІ?

16-го грудня ц. р. Капеля Бандуристів дає свій останній концерт у Лондоні і після 2½-місячного побуту в Европі повертається до нас, до Америки.

Поїздка її в Европу — це був великий експеримент. Треба було перебороти багато технічних, матеріяльних, організаційних, а передусім психологічних труднощів. Дуже мало було таких людей, які вірили в успіх Капелі і навіть в доцільність її концертового турне. Більше було таких, які сумнівалися, відраджували і навіть ставили перешкоди. Дехто побоювався компромітації, не в одного був страх, що після виступів українських совєтських ансамблів Капеля покаже себе заслабою і замало атракційною мистецькою одиницею.

Хто не був між тими, які приготовляли виїзд Капелі, не знає, як ці всі застереження, ці „але" і „хто-зна" великим тягарем падали на плечі кількох людей - ентузіястів, що рішили таки за всяку ціну перевести свій задум в життя.

На першому місці тут треба згадати інж. А. Мілянича — ділового голову Т-ва Приятелів Капелі Бандуристів. Він узяв на себе велику відповідальність. Часами здавалося що впаде під її тягарем. Треба було грошей, грошей і ще раз грошей. І він їх організував. Вичаровував, бо інакше годі назвати його рисковні заходи і кроки. Позичав, ручився, латав і таки довершив свого: це він випровадив Капелю в дорогу. Він дав їй старт.

Другою особою, яка заслуговує на признання, є Петро Гончаренко — голова Капелі. Таких людей, як він, мало. З таким запалом і з такою посвятою для справи мистецтва. Мистецький склад Капелі — це його заслуга. Це він поорганізував співаків, повитягав з фабрик, звів докупи.

Цих двох людей: Мілянич і Гончаренко поставили діло, яким нині може гордитися ціла суспільність.

Капеля повертається із Европи з тріюмфом. Її успіхи більші, як ми всі разом могли очікувати. Її не тільки оплескували, не тільки вітали, але її обожували свої і чужі. Рецензії чужих критиків часто ліпші, як своїх. Еспанці французи, швайцарці, бельгійці, шведи, англійці — всі вони співали гимни нашій пісенній культурі, виносили заслуги дириґентів і мистецький стан співаків та бандуристів. Коли б скласти разом всі відзови міжнародної преси, то вони були б ще одним могутнім концертом знавців музичного діла на честь нашої Капелі.

А наші люди в Европі зустрічали їх, як своїх трубадурів, як кобзарів. З'їжджалися за сотки кілометрів. Влаштовували прийняття, тішилися, відживали душею, бадьорили свого духа і пишались, що вони по крові і кості належать до того самого національного пня, що й кобзарі. Капеля, як збудник національної гордости, виправдала всі сподівання, які покладали на неї організатори. Ще більшу ролю може сповнити в майбутньому. І тут саме приходимо до питання, яким треба нам всім найбільше турбуватися: чи сповнить вона його? Чи дамо ми їй сповнити ту ролю? Чи дамо засоби.

У нас не раз говориться про солом'яний вогонь українських почувань. Запалають, засвітять високим полум'ям — і згаснуть. А в їх попелищі гаснуть великі почини, добрі думки і надійні пляни.

Цим разом так не повинно бути. Цим разом нам треба бути витривалими й послідовними. Треба довести діло до кінця. Треба поставити Капелю в становище постійно концертуючого професійного ансамблю. Чого треба для цього? Ще трохи грошей. Ще малих незначних жертв. Ще трохи ентузіязму і витривалости. Ще віри в успіх справи, яка в дійсності вже є, вже зорганізована, вже стоїть на двох ногах, тільки треба її підтримати.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Обурн, Н. Й.

Листопадові Роковини

Заходом Відділу УККА та при активній допомозі інших громадських товариств і організацій відсвятковано 16-го листопада 40-літні Роковини Листопадового Чину. Святкування були получені з святкуванням місцевої українсько-католицької парафії св. Петра й Павла в пам'ять 20-ох поляглих вояків американської армії, синів старшої української еміграції, в 2-ій світовій війні.

Старанням організації військових ветеранів „Цимбрак-Фаллат Повст" 1314 Обурн, Н. Й. ім. перших двох поляглих, поставлено величавий пам'ятник у пам'ять цих поляглих, як рівнож ця організація підготовила програму цього святкування.

День 16-го листопада ц. р. залишиться на довший протяг часу в пам'яті серед місцевих українських громадян. Програма свята почалася в 3-ій год. після полудня маршовим походом, зформованим біля церкви, всіх місцевих організацій та товариств включно з українською шкільною дітворою, пройшовши навколо бльоків біля церкви до пам'ятника. До посвячення станули доеколичні та місцеві священики, впр. о. декан В. Середович із Сиракюз, о. совітник Н. Волянський з Рочестер, о. П. Смик з Фенікс, о. В. Осташ парох місцевої парафії та о. сотрудник П. Огірко. Діяконували впр. о. Б. Смик з Ютики та о. П. Гресько з Ром. Перед посвяченням пам'ятника піднесено американський прапор під час співу американського гимну. Після посвячення слідували промови. Впр. о. сов. Н. Волянський промовив зворушливими словами до хвилини свята, в пам'ять героїв, що віддали своє молоде життя за волю і свободу народів. Відтак промовляли: мейор міста Обурн, мр. Герберт Т. Андерсон та представники ветеранських організацій. Посвячення закінчено Панахидою, яку співав чоловічий хор, зложенням вінців та військовим салютом.

Після закінчення посвячення пам'ятника відбулася „Листопадова Академія" в залі українського клюбу „Запорозька Січ" при Вашингтон Стр. Академія почалася співом американського гимну у виконанні дівочого хору „Марійської Дружини". Святочну промову сказав п. М. Середович зі Сиракюз. Представив тодішнє політичне положення на західньо - українських землях та дух українського військового світу, який здійснив „Листопадовий Чин" у користь українського народу. Впр. о. П. Огірко відчитав англійською мовою змістовний реферет про „Чин 1-го Листопада 1918-го року".

Мистецьку програму виповнили деклямації та пісні. „З наших воскресних днів" — вірш О. Герети вдатно деклямував п. М. Косяк. Міш. хор „Боян" українсько - католицької парафії, під управою п. Й. Пачовського, виконав пісню „Вкраїно мати" — К. Стеценка та „Засяло сонце золоте" — І. Недільського. П. Р. Гавришко з чуттям віддеклямувала „В День Першого Листопада" — С. Черкасенка.

З захопленням вислухала публіка пісні „Засвистали козаченьки" та „Ой, видно село" — муз. А. Гнатишина, у виконанні хору „Марійської Дружини" при супроводі фортепіяну під управою п. Й. Пачовського. Зібрана чисельно публіка нагородила гучними оплесками виконання цієї точки та перший вдалий виступ цього молодечого хору. Акомпаніювала п-на Пачовська, яка бездоганно виконала досить тяжку партію фортепіяна. Опісля слідували три деклямації, „Листопад" у виконанні М. Пачовської, „Доля стрільця" — гарно деклямувала учениця 2-ої кляси А. Сливяк, та вірш М. Кураха „Тим, що впали" — виконали старші учениці М. Василько й К. Евенс українською та англійською мовами. На закінчення хор „Боян" виконав дві пісні: „Журавлі" — Н. Н. та „Гей, маршують вже повстанці" — ар. В. Безкоровайний. Співом українського національного гимну закінчено академію.

Гарне враження на глядачів справляла сцена з видами нашого Львова, св. Юра та львівського ратуша з повіваючим українським прапором, які були свідками „Листопадових Дій". За це треба дякувати п. Степанові Киньові, який невтомно трудився над виконанням декорацій. Листопадове свято пройшло з великим успіхом і з великою участю громадянства. Заля була вщерть виповнена. Відрадним явищем є те, що масову участь у святі і у виконанні програми, і як учасники-глядачі взяло тут роджене покоління.

П. П.

З ВІДЧИТОВОЇ ЗАЛІ

ІСТОРІЯ І ПОЛІТИКА В УССР

На повищу тему, дня 22-го листопада 1958 р., виголосив доповідь д-р Ярослав З. Пеленський.

Доповідач представив ситуацію, що остала для української історіографії в УССР після XX-го Конгресу КПСС. Періодизація української історії, реабілітація деяких українських істориків і використовування історії для політичних цілей в різних обставинах і варіянтах були основними вихідними доповіді. Звичайно доповідач протиставляв сучасну ситуацію, в цій чи не найважнішій ділянці для української культурної самобутності, періодові Сталінізму й поодинокі потягнення партії відносно проблем української історії, а також голоси, що почалися то тут то там відзиватися в обороні відрубности історичних процесів в Україні від таких же в Росії; аналізував і робив висновки про їхнє значення в ділянці політичній. Поодинокі висновки й твердження висунені доповідачем, як нпр., що під тиском здолу режим мусів поступитися частинно українській історичній науці, внаслідок чого появляється **Український Історичний Журнал**, а також деякі моногрофічні публікації, що правдоподібно не побачили б світа ніколи; що тільки солідними науковими працями українська еміґрація може боротися проти викривлювання і підтасування цілих періодів української історії, були прихильно приняті присутніми.. Якщо ідеться про останнє твердження, то завдання остільки важче, що на службі режиму стоять цілі кадри кваліфікованих людей, знання й ерудиція яких будуть і надальше використовувані для того, щоб засобами, вживаними в науці, підґрунтовувати фальшиві твердження.

Назагал помітний у доповідача оптимізм відносно розвитку української історіографії в Україні, але його ж обізнаність з ситуацією каже йому твердити, що якщо ідеться про реабілітацію українських істориків, то ніколи не будуть реабілітовані ці, що стояли виразно на становищі відлуки від Москви, навіть якщо вони ідеологічно близькі режимові. Натомість ті, що виразно не підчеркнули цієї проблеми, правдоподібно будуть реабілітовані.

Дискутанти також внесли цікаві доповнення і висловлювали свою опінію відносно деяких подій, що заіснували останньо в ділянці української історіографії на Батьківщині й на еміґрації.

Л. М.

З Листів до Редакції

У СПРАВІ ВИБОРУ ДО УПРАВИ СУЖА

Вп. Пане Редакторе!

Прошу на відповідному місці видрукувати моє спростовання.

Не без здивовання прочитав я в „Свободі" за 11-го листопада ц. р. замітку на 1-ій сторінці, з якої довідався, що мене внесено до складу керівних органів СУЖА без моєї згоди. Не знаю, якими нормами кермувалася Президія, роблячи це, бо членом Т-ва СУЖА, на збори якого мене запрошено, я не був. Вислухавши інформації, я залишив Збори, отже вибраним не міг бути.

З глибокою пошаною до Вас

(-) І. Вовчук

12 листопада, 1958. р.

Секретаріят Спілки Українських Журналістів в Америці інформує, що ніхто не оформлявся, як член цієї організації інакше, як проф. І. Вовчук, та що не було взагалі формального реєстрування членів, чи підписування будь-якої декларації. Приявність проф. І. Вовчука прийнято, як доказ його згоди на участь в організації. Нікого не запитувано спеціяльно за згодою на участь в керівних органах спілки; крім проф. І. Вовчука обрано до керівних органів Спілки ще інші чотири особи, які не були на Зборах, проте ніодна з них не зреклася. Крім того, під час виборів не спостережено, що проф. І. Вовчук тим часом вийшов зі залі нарад. Проф. І. Вовчукові з'ясовано, після зголошення ним застережень, що його вибір був продиктований найщирішими інтенціями, між якими було й бажання мати репрезентованими в Управі різні ідеологічні напрямки й світогляди.

9-го грудня, 1958 р.

КУПУЙТЕ В ПІДПРИЄМСТВАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ"

Число затруднених в листопаді становило 64,653,000

Вашингтон. — Статистичні бюра департаментів праці і торгівлі повідомляють, що затруднених в листопаді виносило 64,653,000 на 653,000 менше в порівнянні з жовтнем ц. р., а число безробітних було майже без змін, бо зменшилося від жовтня тільки на 28,000 і становило 3,833,000. Звичайно число безробітних в цьому часі значно збільшується, бо кінчаються фармерські роботи і зменшуються праці в будівельному промислі. Тиждень праці промислового робітника виносив 39.9 годин, на дві години більше як в жовтні, бо скінчився страйк і є більше годин праці в автомобільному промислі. Тижнева платня фабричного робітника збільшилася на 1.62 дол. і становила рекордове число 86.58 дол., — на 3.66 дол. більше в порівнянні з тим самим тижнем минулого року. Все це свідчить про те, що поліпшується економіка країни. Число безробітних творить 5.9 відсотка всіх затруднених, а на весні цього року і вліті цей відсоток становив 7.5.

Женевська конференція про атомові досліди у новому сліпому куті

Женева. — Після того, як — здавалося — настала надія на успіх конференції ЗДА, Англії і Совєтів про припинення надалі всяких експериментальних вибухів атомово-водневої енергії, бо прийнято дві перші точки проєкту договору, — ця конференція знову ввійшла в критичну стадію. У московському радіо проголошено, що західня пропозиція щодо контрольної системи, щоб не можна було порушити такого договору, — „не сприйнятлива". Хоч Совєти у принципі погодились на конечність уведення контрольно - інспекційної системи, проте вони є проти міжнародного і постійного характеру такої контролі та жадають, щоб кожна з трьох названих держав, заступлених в контрольно - інспекційній Комісії, мала право „вета". У практиці це перекреслило б всяку свободу рухів таких „контролерів" чи „інспекторів" і тому західні держави протиставляться становищу Совєтів. Конференція, яка почалася 31-го жовтня ц. р., опинилась знову під знаком запиту.

Українська Вільна Академія Наук у США

з глибоким сумом повідомляє про смерть 4-го грудня 1958 року,

Професора Світозора Михайловича ДРАГОМАНОВА

Член-кореспондент УВАН у США, відомий український науковий і громадський діяч.

Дружині і Родині Покійного висловлюємо своє щире співчуття.

Управа УВАН у США

ПОДЯКА

Від щирого серця дякую колеґам, артистам-малярам:

ЗЕНОНОВІ ОНИШКЕВИЧЕВІ та БОГДАНОВІ ПЕВНОМУ,

що своєю жертвою крови допомогли мені прийти до сил, по тяжкій і наглій операції.

Микола БУТОВИЧ

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ДІТРОЙТ, Миш. — Річні збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 75, відбудуться в неділю, 14-го грудня 1958 р., о год. 1-ій по пол., в УНДомі при Мартін вул. Присутність всіх членів обов'язкова. На порядку: звіт урядників і Контр. Комісії за 1958 р., вибір нової Управи на 1959 рік. Проситься членів вирівняти свої залеглості. Датки на фонд „Свободи" і „Веселки", просимо вплачувати до Відділу, або безпосередньо на адресу „Свободи". Вписуйте свою Родину в члени Т-ва та УНСоюзу. — В. Чмир, гол.; І. Слупецький, кас.; М. Прийстай, секр.

Український Народний Союз — це суто демократична українська братська організація. Стати її членом, — це не тільки забезпечити себе і ваших рідних матеріяльно, це значить бути співвласником його надбань і вибирати, чи бути вибраним в його керівні органи

КАПЕЛЯ БАНДУРИСТІВ

(Закінчення зі стор. 1-шої)

мого амстердамського щоденника „Алгемеен Ганделсблад" з 19-го листопада ц. р. назвав концерт Капелі, що відбувся в Амстердамі дня 18-го листопада, імпозантним. Появу бандуристів під час цього концерту присутні вітали рясними і грімучими оплесками. Кожна пісня проспівана бандуристами була супроводжена оваціями і всі однозгідно підкреслюють, що такого захоплення давно вже не було в Амстердамі. Українська пісня просто завоювала голляндців. Вони вставали безупину з місць, оплескували дириґентів і солістів. Після концерту бандуристів, який поставив у тінь, як підкреслює голляндська преса, виступи відомого хору Жарова, відбулося врочисте прийняття для Капелі, влаштоване українською громадою, в якому взяли участь теж і видатні голляндці. Дуже цікаву оцінку цього концерту в Амстердамі дав рецензент католицького щоденника „Ді Тід". „Ми трохи скептично ставимося до хорів, — писав він — які роблять своє турне по Европі. Одначе наш скептицизм зник, як ми почули виступ Капелі Українських Бандуристів. Ми переживали з ними тугу і радість. Пісня брала нас за серце. Ми подивляємо українську еміґрацію, яка зуміла вдержати живими ті перлини культури і післати Капелю в турне".

Захопленого прийняття дізнала Капеля і в шведському Стокгольмі, куди переїхала для ощадности не літаками, але автобусами (подорож тривала один день і дві ночі) і де виступила із своїм концертом дня 24-го листопада ц. р. Концерт притягнув яких 2,000 осіб з-поміж добірної шведської публіки, яка під кінець концерту перейшла з оплесків до бурхливих овацій. Шведські репортери заявляли, що це нечуване в історії міста, щоб концертова публіка так спонтанно вітала виконавців. Кінцева овація тривала понад десять мінут і нею захоплені слухачі примусили Капелю до наддатків. З Стокгольму Капеля вернулася до Голляндії.

Висадження „Фонтану світу" спричинило смерть 9-ох осіб

Четсворт, Каліфорнія. — 10 ц. м. висаджено в повітря будинок, в якому містилося головне управління релігійної секти, що називала себе „Фонтаном світу" і мала нараховувати понад 100,000 членів. В цьому будинку згинуло принаймін 9 осіб, в тому і провідник цієї секти 47-річний Крішна Вента, якого дійсне прізвище було Френсіс Пенковіч, та двоє дітей. В тому будинку жили численні члени цього культу, які врятувалися з катастрофи. Поліція веде слідство, а їй допомагають аґенти ФБІ. Чоловічі члени цієї секти носять бороди і довге волосся, всі носять довгі хвилясті кольорові одяги на взір східніх народів. Врятовані члени цього культу зізнають, що вночі був у будинку якийсь невідомий чоловік із мішком, який лаявся з двома культистами кілька мінут перед експльозією. Поліція ствердила, що будинок висадили в потітря два невдоволені члени цієї секти 33-річний Ралф Мюллер і 42-річний Пітер Дюма Камсноффф, які залишили на письмі заяви про непорозуміння з Крішмою Вентою та погрози на його адресу. Вони обидва, мабуть, також згинули.

Ґолдфайн оскаржений в образі Конґресу

Вашингтон. — Федеральний суд оскаржує бостонського фінансиста Бернарда Голдфайна, приятеля колишнього головного дорадника Президента Шермана Адамса, в тому, що він образив Конґрес тим способом, що відмовився відповідати на Конґресовій комісії про заплутані фінансові справи своїх фірм. Голдфайна оскаржують аж в 18-ох пунктах, за кожний пункт грозить кара однорічної тюрми і 1,000-долярова гривна. Розправа в цій справі має відбутися вже в п'ятницю 12-го грудня. Але звичайно в подібних випадках суд визначає одну кару, спільну за всі випадки. Прокуратор заявив, що справа Голдфайна може тривати і два роки, якщо адвокат бостонського промисловця схоче використати всі засоби оборони.

Зі Спорту

УСПІХ УКРАЇНСЬКОГО ВІДБИВАНКОВОГО КЛЮБУ „ПЛАЙ".

Український Відбиванковий Клюб „Плай" під проводом і матеріяльною опікою інженера М. Лепкалюка добився свого першого великого успіху в грах із американськими командами відбиванки. У так званому „Тенксґівінг Дей Турнірі" кращих команд східніх стейтів ЗДА, де взяли участь одинадцять команд ІМКА та один репрезентант українців, „Плай" здобув перше місце і моральне право на участь в багатьох подібнивх та ще важніших турнірах відбиванки ЗДА, влаштовуваних ІМКА та Американським Відбиванковим Союзом.

Змагаючись в турнірі в дні 29 листопада ц. р. системою до двох програних, „Плай" переміг п'ятьох своїх противників, в тому і фіналіста — команду ІМКА з Вунсакет, з якою у початкових грах прийшлось нашим одинокий раз програти. Ця програна однак не заважила багато на ході туніру (до речі тут сказати, що суддя цих змагань тенденційно свистав українцям все, що попало). У фіналі „Плай" зустрівся з цим самим противником ще раз і переконливо переміг його відношенням сетів 3:0.

Поодинокі висліди „Плаю" в цьому турнірі:

УВК „Плай" — Филаделфія	2:1
УВК „Плай" — Вунсакет	1:2
УВК „Плай" — Кемден	1:0
УВК „Плай" — Вест Сайд, Н. П.	1:0
УВК „Плай" — Нюарк	1:0

Фінал:

УВК „Плай" — Вунсакет 3:0 (15:10), (15:8), (17:15).

До цих змагань виступив „Плай" у наступному складі: д-р Баранецький, Будишин, Йошт, Трешньовський, Сохан, Заяць, Гринішак і Чума.

Цей початковий успіх українських відбиванкарів „Плаю" заповідає для них великі можливості у плянах репрезентувати наше ім'я в американському спорті. Вже на наступну суботу УВК „Плай" візьме участь в турнірі ІМКА в Балтімор, Мд., де знову матимуть наші спортовці нагоду порівняти свої сили з різними стейтовими чемпіонами сходу. Цей турнір відбудеться в суботу 13-го грудня у 5th Regiment Armory при Hoffman St. між Linden і Park Ave., Baltimore, Md. Команда „Плаю" гратиме цим разом у своєму повному складі. Початок о год. 10 рано.

В. С.

● **У Румунії** почалась нова хвиля антирелігійних переслідувань. Патріярха Юстиніяна, голову Православної Церкви в Румунії, тримають під домашнім арештом десь у засекреченому домі в околиці Букарешту. В останніх тижнях арештовано коло 300 православних духовників під закидом „протидержавної діяльности". Частину засуджено на в'язничні кари, решта перебуває без суду і слідства в румунських кацетах.

Приймається ОГОЛОШЕННЯ Святочних Побажань у „Свободі"

Адміністрація „СВОБОДИ" повідомляє, що йдучи на зустріч загальним побажанням, вона й в цьому році призначить окремі шпальти збільшеного різдвяного числа на оголошення традиційних святочних привітів і побажань. Ціна оголошень:

1 цаль через 1 шпальту	$ 2.25
1 цаль через 2 шпальти	4.25
2 цалі через 2 шпальти	8.50
3 цалі через 2 шпальти	12.75
4 цалі через 2 шпальти	17.00
5 цалів через 2 шпальти	21.00
6 цалів через 2 шпальти	25.00

Треба сподіватися, що загал нашого громадянства використає цю нагоду, щоб передати свої традиційні побажання та дати про себе знати своїм рідним, приятелям і знайомим навіть в надальших закутинах світу, куди навряд чи звичайна пошта занесла б таку вістку. Великий тираж „СВОБОДИ" та відповідний зміст збільшеного святочного числа надають таким побажанням окремої вартости і значення.

Зголошення святочних побажань, разом з грошовою оплатою, можна надсилати — **найпізніше до 20-го грудня 1958 р.**

Різдвяні КАРТКИ

20 карток за ..	$ 1.00
12 карток за ..	$ 1.00
10 карток за ..	$ 1.00

Замовлення:
"SVOBODA"
P. O. Box 346
Jersey City 3, N. J.

ТАРЗАН, ч. 4176. Нова пригода.

SOON TARZAN WAS SURROUNDED WITH ALL THE TRIMMINGS FOR A SPLENDOROUS FEAST--YET THE CELEBRATING NATIVES SEEMED TO BE FORCING THEIR GAIETY.

"YOUR PEOPLE HAVE HEAVY HEARTS," SAID TARZAN CONCERNEDLY.

"YES," SIGHED VAKUBI. "THEY ARE SICK FROM FEAR--OF A WHITE DEMON, WHO KILLS WITH THUNDER FROM THE SKY!"

12.27.4176

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Небаром Тарзан знайшовся серед численних приправ до блискучого бенкету... Але здавалося, що бенкетуючі тубільці насилу веселяться.

— Вашим людям щось долягає на серці, — сказав стурбовано Тарзан.

— Так, — зітхнув Векюбі. — Вони аж хворі від страху... перед білим демоном, який вбиває громом із неба!

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10¢ за виготовлення нової адресової клішї, а члени УНСоюзу ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"